

Yapı Denetimi Kanunu Uygulama Yönetmeliği 15. kez değişikliğe uğradı

Yapı denetim kuruluşları ile beton lobisinin istem ve talepleri çerçevesinde Yapı Denetim Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.12.2020 tarih ve 31331 sayılı Resmi Gazetede yayımlandı. Bu düzenleme ile yönetmelik 15. kez değiştirilmiş oldu.

Ocak 2020'den bu yana meydana gelen depremler, taşkın, heyelan, kaya ve çığ düşmesi gibi doğa kaynaklı afetler, 240 yakın vatandaşımızın yaşamını yitirmesine, 3000'e yakın vatandaşımızın yaralanmasına, 80.000'e yakın konut, işyeri ve benzeri bağımsız bina bölümünün yıkılması veya ağır hasar görmesine, 20 milyar liraya yakın maddi kaybın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yaşanan bunca kayıp ve hasara rağmen, yapı üretim ve denetim sisteminin eksikliğini fark edilip giderilmesi ile ruhsat veren yerel idarelerin yapı denetim kuruluşları üze-

rindeki denetim yetkilerinin artırılması gerekirken, buna ilişkin tek bir düzenlemenin yapılmadığı görülmektedir.

Yapılan son düzenlemede; ne İzmir-Bayraklı'da bataklık alana, ne Elazığ'da dere alüvyonları üzerine inşa edilen ve yıkılan binaların zemin etütlerinin yerinde denetimini esas alacak şekilde bir denetimin yapılmasına, ne de 2020 yılı başından bu yana doğa kaynaklı afetlerden kaynaklı 240 vatandaşımızın yaşamını yitirmesine neden olan ve yapı denetiminden kaynaklanan olguların çözümüne ilişkin tek bir madde bulunmadığı görülmektedir.

Doğa kaynaklı afetlerin sorumluluğundan kaçmak için beton lobisi ile yapı denetim kuruluşlarının talepleri çerçevesinde düzenlenen bu son değişikliğin de, bundan önceki 14 değişiklikte olduğu gibi, ülkemizin yapı üretim süreçlerinin denetimine ilişkin sorunları çözmekten uzak olduğu görülmektedir.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak Çevre ve Şehircilik Bakanı'na soruyoruz!!

1956 yılında yayımlanan 6785 sayılı mülga İmar Kanunu ile getirilen ve geçen yaklaşık 70 yıllık süreçte bilim ve mühendislik hizmetlerindeki inanılmaz gelişim ve değişim görmezden gelinerek bugünlere kadar çok ufak değişikliklerle taşınan fenni mesuliyet konusu, yani yapı denetim sisteminin ruhsat eki etüt ve projelerin denetimini kağıt üzerinde değil, gerçek manada yerinde denetimini esas alacak şekilde yapılmasını gerekli kılan düzenlenmelere ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Her depremde yaşanan yıkımların ana nedenlerinden birinin denetim eksikliği olduğu bilinmesine rağmen bu konudaki sorunlar neden çözülmemektedir?

Son 20 yıldır Marmara'da, Afyon'da, Adana'da, Van'da, Elazığ'da ve en son İzmir-Bayraklı'da yaşanan depremler sonucu can kayıpları ile yıkımların temel nedenlerinden birinin zayıf mühendislik özelliklerine sahip zeminler olduğu bilinmesine rağmen, zemin araştırmalarının yerinde denetimini esas alacak şekilde bir yapı denetimin yapılmasını kim veya kimler engellemektedir? Zemin araştırmalarının yerinde denetiminin, 3194 sayılı kanuna göre yapı denetim firmaları tarafından yapılması gerekirken neden yapılmamaktadır? Yasal mevzuatın uygulanmasını kim veya kimler engellemektedir?

Sadece 2020 yılında meydana gelen afetlerde, yapı ruhsatı verilmiş ancak günün norm ve standartlarına göre yapılmamış kaç bina yıkılmış veya ağır hasar görmüştür? Buna ilişkin olarak Bakanlığınızca herhangi bir soruşturma yürütülmekte midir? Yapılan soruşturmalar sonucunda sorumluluğu bulunan yapı müteahhidi, etüt, plan ve projelerin gerçekleştirilen proje müellifleri ile kamu adına denetim sorumluluğu üstlenen fenni mesul mühendis ve mimarlar ile görevlerini yerine getirmeyen ilgili idareler hakkında herhangi bir işlem yürütülmekte midir? Yürütülüyor ise kaç kişi veya kurum hakkında soruşturma yürütülmektedir?

Bakanlığınız tarafından 2020 yılı içinde doğa kaynaklı afetlerden zarar gören ve hasar tespiti sonucu; hafif, orta veya ağır hasarlı bina sayısı ile acil yıktırılan bina sayısı kaç adettir? Bunların kaç zeminden kaynaklı sorunlardan dolayı hasar görmüş ve yıkılmıştır?

2020 yılı içinde 240 yurttaşımızın yaşamını yitirdiği onbinlerce binanın hasar gördüğü Bakanlığınız tarafından yapılan açıklamalardan öğrenilmiştir. Bu oranda ağır can kayıpları nedeniyle doğa kaynaklı afetler sonucunda, can kaybında dünya sıralamasında 1. olduğumuz bu günlerde, özelde depremin, genelde ise doğa kaynaklı afetlerin bütün sorumluluğun AFAD Başkanlığı veya TOKİ vasıtasıyla yapılan borçlandırmalarla, depremlerden veya diğer doğa kaynaklı afetlerden zarar gören fakir halk kesimlerine kesilmesine yıkılması doğru mudur? Suçlu yıkıma ve can kaybına uğrayan halk mı?

Yapı denetim kuruluşları günümüzde ruhsat eki etüt ve projeler ile yapı üretim süreçlerinin tüm denetim hizmetlerinden sorumlu olup, vatandaşın parasını peşin almalarına rağmen, neden tek bir zemin ve temel etüt araştırmasının yerinde denetimi sağlanamamaktadır? Neden tek bir sondajın başında yapı denetim şirketlerinin kontrol elemanı görülmektedir? Vatandaşımız, ücretini peşin ödediği denetim hizmetini neden alamamakta, Bakanlığınız bu süreci yasal mevzuata ve açık yargı kararlarına göre neden işletmemektedir? Bu sürecin kazananı vatandaş olmadığına göre kimler korunmaktadır?

Bütün dünyada; fay hatlarının tektonik deformasyon zonu (fay sakinim bandı), heyelanlı alanlar, taşkın bölgeleri, kaya ve çığ tehlikesi bulunan alanlarda

bina ve bina türü yapılar için sınırlandırılma bulunmasına rağmen, neden her gün bu alanlarda herhangi bir kısıtlama getirilmeksizin yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi düzenlenmektedir? Arsa ve arazi rantından yararlanmak isteyenlerin çıkarları doğrultusunda bu alanlar neden imara açılmaktadır? Neden tek bir işlem yapılmayarak, ruhsatlar iptal edilmemektedir?

Anayasanın 138. Maddesine göre “Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez” hükmü bulunmasına rağmen bir yılı aşkın süredir “Danıştay Altıncı Dairesinin Esas No: 2017/4837 ve Karar No: 2019/6454 sayılı kararına” uygun düzenleme neden yapılmıyor? Mahkeme kararlarını uygulamamayı Anayasaya aykırı görmüyor musunuz?

Sonuç olarak, ülke insanımızın can ve mal güvenliğini korumakla görevli olan kurumların eylem ve işlemlerini kamu yarını gözetererek yapmaları gere-

kirken, bazı grup, kişi ve kuruluşların talepleri ile yapılan düzenlemelerin yaşanan sorunları çözmesi mümkün değildir.

Bu kapsamda 11.12.2020 tarih ve 31331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yapı Denetim Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğinde yapılan düzenlemelerin halkın çıkarlarını koruyan, ülke insanımızı, fay zonlarının deformasyon zonu, heyelanlı alanlar, dere ve taşkın alanları gibi doğa kaynaklı afetlere maruz kalan veya kalabilecek nitelikte alanlara yerleşimi sınırlayan, kağıt üzerinde değil işleyen bir kamusal denetimi önceleyen, yerel idarelerin fenni mesuliyet sistemi içindeki yerini geliştirip, şeffaflık ve hesap verebilirliği artıran denetim mekanizmasının altyapısının oluşturulması gerekirken, buna aykırı düzenlemelerin yapılma(ma)sı kabul edilemez.

Saygılarımızla,
TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu